

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Saksnr.:
2013/6095-21

Deres ref.:
Simon Haraldsen

Saksbehandler:
Jostein Skjefstad

Dato:
28.02.2019

GARDERMOEN RENSEANLEGG (GRA) - FREMDRIFT OG KONSEKVENSER

Det vises til tidligere kontakt i saken anledning, senest til vårt møte 20.8.2018.

Bakgrunn

Blant annet på grunn av vanskelige grunnforhold fattet kommunestyret i Ullensaker følgende vedtak i sitt møte 13.12.2016:

- Ny hovedstruktur for avløpsrensing skal baseres på at avløpet fra Kløfta renseanlegg overføres til Gardermoen renseanlegg når dette anlegget står ferdig utbygd med et etterpoleringstrinn i 2021.
- Gardermoen renseanlegg bygges ut med tilstrekkelig kapasitet for å kunne håndtere avløp fra en befolknings- og næringsutvikling frem til år 2050 som inkluderer Kløfta rensedistrikt, i samsvar med vilkår i ny utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.
- Det forutsettes at Fylkesmannen gir sin tilslutning til ny hovedstruktur.
- Ullensaker kommune har en strategi som omhandler avhending av eiendom. Det vurderes å selge denne tomten når Kløfta renseanlegg er avviklet.

I tiden etter kommunestyrets vedtak har det vært arbeidet med følgende aktiviteter for å utvikle prosjektet:

- Skisseprosjekt for dimensjonering og foreløpig layout for anlegget.
- FoU-aktiviteter for å utvikle prosesser for å tilfredsstille kravene til 98 % fosfor-rensing.
- FoU-aktivitet (pågående) for å utvikle alternativ løsning for fjerning av organisk stoff.
- Konsekvenser for Leira ved overføring av avløp fra Kløfta til Jessheim.
- Ny hovedledning for spillvann fra Jessheim til Gardermoen.
- Samprosjekt med Avinor/OSL for å vurdere eventuelle konflikter med adkomst og videreutvikling av renseanlegget.
- Anskaffelsespolitiske prosesser og etablering av prosjektorganisasjon for utvidelsen av GRA.
- Kapasitetsvurdering av eksisterende GRA.

Om lokaliseringen av anlegget

I samprosjektet med Avinor/OSL ble ulike lokaliseringer av anlegget vurdert med utgangspunkt i at anlegget skal betjene Ullensaker og Nannestad kommuner, lufthavnens ordinære avløp samt overvann forurenset med avisingskjemikalier fra lufthavnen.

Anlegget dimensjoneres i første omgang for en kapasitet fram til ca år 2050, men må i forbindelse med planleggingen ha utvidelsesmuligheter for en lengre tidshorisont. Det er også usikkert når utvidelsesbehovet trer inn, jfr usikkerhet vedrørende befolknings- og flyplassvekst.

Etter at fellesrapporten ble ferdigstilt har Avinor meddelt kommunen at de kan akseptere utbyggingen som skal skje i denne omgangen, men at utbygging i neste fase ikke er akseptabel fordi denne kommer i konflikt med deres antatte arealbehov for en tredje rullebane (basert på østre alternativ).

Ullensaker kommune behandlet saken i sitt møte 12.6.2018 og fattet følgende vedtak:

1. Ullensaker kommune legger til grunn at område avsatt til «Renseanlegg» i Masterplanen for OSL utnyttes til utvikling av Gardermoen renseanlegg (GRA) i et langsiktig perspektiv.
2. Rådmannen bes snarest igangsette utarbeidelse av en revidert reguleringsplan for anlegget.
3. Rådmannen bes om å gjennomføre forhandlinger med Avinor med sikte på å videreføre samarbeidet med OSL om rensing av kjemikalieholdig overvann basert på det som anses som den mest miljømessige gode løsningen. De økonomiske betingelsene må basere seg på at kommunens innbyggere ikke skal dekke merkostnadene for denne håndteringen.
4. Rådmannen bes videre om å avklare fremdrift og forsinkelser med fylkesmannen som følge av Avinors ønske om å få anlegget flyttet til ny tomt sør for E16.
5. Ullensaker kommune beklager på det sterkeste at statens egen organisasjon (Avinor) gjør det umulig for kommunen å overholde miljøkrav staten selv stiller til kommunen hva gjelder utvidelse og rensekrav til Gardermoen renseanlegg.

Kommunen vil om få dager varsle oppstart av reguleringsplan for nye GRA, eventuelt med to hovedalternativ. Ett basert på utvidelse av eksisterende tomt, og ett basert på lokalisering sør for eksisterende E16 og jernbane. Sistnevnte alternativ har en merkostnad som kommunen ikke kan velte over på innbyggerne i de to kommunene.

Fordi lokaliseringen ikke er 100 % avklart, er fremdriften i prosjektet forsinket.

Fremdrift

Kommunen har vedtatt at anskaffelsen av det nye prosessanlegget skal foretas iht lov om offentlige anskaffelsers regler for konkurransepreget dialog. Oppdatert fremdriftsplan med realistisk fremdrift viser at antatt ferdigstilling av anlegget kan skje i løpet av 2024/2025. Kommunen er innstilt på å dokumentere foreliggende fremdriftsplan for prosjektet mere detaljert om ønskelig. En ferdigstilling av utvidelsen av GRA innen 2025 er mao en realistisk fremdrift gitt at lokaliseringsproblematikken ikke fører til ytterligere forsinkelser.

Det må imidlertid presiseres at arbeidet med prosjektet er krevende når lokalisering ikke er klar og eventuell merkostnad som følge av en mulig flytting ikke kan veltes over på innbyggerne i Ullensaker og Nannestad.

Rensekapasitet fram til 2025

Kommunen har gjennomført en vurdering av anleggets rensekapasitet fram til år 2025, basert på de forbedringstiltakene som er utført de siste årene for å øke levetiden på anlegget til nytt anlegg er bygd.

Rapporten («GRA og KRA – vurdering av kapasiteter og utslippsmengder frem til 2025», Cowi 2019) viser at Gardermoen renseanlegg vil ha en prognostisert renseeffekt i 2025 på hhv 94 % fosfor, 95,3 % organisk stoff (TKOF) og 72,5 % nitrogen. For Kløfta renseanlegg viser rapporten prognostisert renseeffekt i 2025 på hhv 96,7 % fosfor og 74,6 % organisk stoff (TKOF).

På grunn av økt belastning fra befolkning og næring vil de totale utslippsmengdene til Leira øke noe i perioden fram til det nye og utvidete renseanlegget er bygd. Renseeffektene vil imidlertid være bedre enn det man normalt forventer ved anlegg med tilsvarende anleggsutforming, og innenfor dagens rensekrav.

Konsekvenser for Leira

For å belyse konsekvensene for Leira ved å samle utslippene til ett punkt i Leira har Ullensaker kommune gjennomført en konsekvensvurdering av de foreslåtte tiltakene («Konsekvenser for Leira ved overføring av avløpsvann fra Kløfta RA til Gardermoen RA, Cowi, 2019).

Ved å flytte utslippet fra Kløfta renseanlegg til Gardermoen bedres vannkvaliteten i nedre deler av Leira hvor tilstanden i dag er verst. Endringen for dagens utslippspunkt synes marginal fordi

- 1) Renseeffekten blir forbedret
- 2) Vannføringen i Leira vil øke som følge av at Ullensaker kommune ikke lenger vil bruke ovenforliggende vassdrag som drikkevannskilde. Dette vil gi en fortynnende effekt.

Konklusjonen fra rapporten viser at samlede tilførsler til Leira vil reduseres med ca 38 % når det nye anlegget er etablert, og at belastningen på vassdraget fra befolkning og næring vil være på samme nivå i 2050 som i dag, befolkningsutviklingen tatt i betraktning.

Konsekvenser ledningsanlegg mellom KRA og GRA

Ledningsanlegget er i hovedsak bygd opp av to parseller:

- Skogmo – GRA
- Kløfta - Skogmo

Parsell Skogmo – GRA

Dette anlegget er nødvendig for å sikre kapasitet til overføring av avløp til GRA fra alle de nye bydelene i Jessheim (Jessheim Sørøst, Skogmo, Gystadmarka mv). Dette anlegget etableres som et trykkavløpssystem med én hovedpumpestasjon nord for Algarheimsvegen ved Skogmo. Nødvendige trykkkningsstasjoner er planlagt på strekningen mot GRA og etableres ved behov.

Pumpestasjonen etableres med fordrøyning og reservekraft.

Eventuelle overløp vil gå øst og sør-øst mot Pinnbekken, Horsla og Rømua, dvs ikke til Leira-vassdraget.

Det er gjennomført vurderinger tilsvarende krav i forbindelse med reguleringsplanarbeid, og disse er implementert i miljøplan for anleggsarbeidene. Pumpestasjon er under bygging og mye av ledningsanlegget er ferdigstilt.

Parsell Kløfta – Skogmo

Det er gjennomført forprosjekt for dette ledningsanlegget. Anlegget vil bli lagt i felle prosjekt med kommunens nye hovedledningsanlegg for vann (reservevann) gjennom Kløfta sentrum. Det er gjennomført miljøvurderinger og arkeologiske vurderinger i forbindelse med forprosjektet (se vedlegg).

Anlegget vil bli utformet tilsvarende parsell Skogmo – GRA som et trykkavløpssystem fram til Skogmo pumpestasjon.

Kløfta pumpestasjon

Det arbeides nå med detaljene i forbindelse utfasing av Kløfta renseanlegg og overføring av avløpet fra Kløfta til Gardermoen.

Kommunen vil gjennomføre en egen risikoanalyse for å vurdere tiltak mot uønskede utslipp til Gislebekken og Leira.

Kommunen er i denne sammenheng opptatt av følgende problemstillinger som vil bli vurdert eller som er forutsatt gjennomført.

- Strømstans.
Anlegget vil bli forsynt med nødstrømsaggregat.
- Overløpsdrift som følge av fremmedvann.
Kommunen har prioritert tiltak som reduserer fremmedvanntilførselen i Kløfta-området, og har allerede dokumentert positive effekter av dette.
Anlegget blir overdimensjonert i lang tid slik at risikoen for slike hendelser er tilnærmet eliminert.
- Driftsstans pumper.
Anlegget vil bli etablert med ekstra pumper slik at pumpehavari kan elimineres.
- Feil på automatikk o.l.
Videregående tiltak vil bli vurdert i ROS-analysen.
- Feil på pumpeledning.
Videregående tiltak vil bli vurdert i ROS-analysen.

Aktuelle tiltak utover tradisjonelle tiltak som nevnt over er egen pumpestasjon for overløp til Leira i stedet for til Gislebekken, enkel rensing av overløpsvann, utvidet fordrøyning etc.

Oppsummering

Etter kommunens skjønn representerer den nye løsningen en forbedring sammenlignet med gjeldende utslippstillatelse for Ullensaker kommune. Dersom fylkesmannen ønsker ytterligere opplysninger eller en gjennomgang av tilsendt materiale, stiller vi gjerne opp på kort varsel.

Vi vil på denne bakgrunn be om at gjeldende tillatelse endres i tråd med endrede forutsetninger og løsninger.

Med hilsen

Ingar Tranum
Konst avdelingsleder

Jostein Skjefstad
Rådgiver

Vedlegg: Alternativ lokalisering av Gardermoen renseanlegg. Skisseprosjekt med kostnadsestimering.

GRA og KRA – vurdering av kapasiteter og utslippsmengder frem til 2025

Konsekvenser for Leira ved overføring av avløpsvann fra Kløfta RA til Gardermoen RA

Kløfta PST til Skogmo. Forprosjekt

Dokumentet er ekspedert, og elektronisk godkjent uten signatur.